

De brandveiligheidsnormen voor Vlaamse opvanginitiatieven werden twee jaar geleden gewijzigd. Het onderscheid tussen zelfstandige en erkende kinderdagverblijven werd weggewerkt en de klemtoon werd verlegd van zware bouwkundige eisen naar snelle alarmering en vlotte evacuatie. Eind 2010 moesten alle initiatieven in orde zijn. De kinderdagverblijven die nog niet in orde waren met de vorige normen voor brandveiligheid, werden geconfronteerd met grote investeringen voor de brandveiligheidsnorm van 2010. Kinderdagverblijf De Spielberg in Kortrijk wachtte niet op de nieuwe regelgeving en koos voor een nieuwbouw. Dominiek Labat van de Kortrijkse brandweer toont aan de hand van dit goede voorbeeld op welke veiligheidsaspecten opvanginitiatieven moeten letten, en welke heikele punten er kunnen zijn.

Speel niet met VUUR

Veiligheid voor een kwetsbare groep

Het kinderdagverblijf De Spielberg in Kortrijk huist sinds enkele jaren in een nieuw gebouw. Een paradijsje voor de haast 100 kinderen en 22 medewerkers. Maar vooral ook een veilige omgeving, die rondom omgeven is door een open ruimte. Het nieuwe gebouw was geen luxe, zegt directeur Martine Vandeweghe. 'Het oude besluit voor de erkende kinderdagverblijven dateert van 2001 en was in veel opzichten strenger dan de huidige normen. Er werd toen een overgangstermijn van 10 jaar voorzien. De oude regelgeving voor minicrèches (zelfstandige kinderdagverblijven) dateert van 2004 en er was een overgangstermijn tot 1 januari 2010 voorzien. Ook deze regelgeving was in veel opzichten strenger dan de huidige normen, zeker voor de kleine voorzieningen.

Toen werd een onderscheid gemaakt tussen de verschillende types kinderopvang. Nu worden die klein, middelgroot en groot genoemd, afhankelijk van het aantal kinderen. Wij huisden toen nog in een oud schoolgebouw hier recht tegenover, dat we deelden met het Centrum voor Bijzondere Jeugdzorg. We stonden toen voor de keuze: ofwel een ingrijpende renovatie ofwel een nieuw gebouw. Omdat een renovatie minstens evenveel had gekost, was de keuze snel

gemaakt. We hadden haast alles moeten aanpassen: er moest een tweede vluchtweg – via een brandtrap – komen, de trapenhallen waren niet in orde, er was heel veel glas aanwezig enzovoort. Het was een degelijk, stevig gebouw maar een immense uitdaging op het vlak van brandveiligheid.'

Dat de brandveiligheidsnormen niet streng genoeg kunnen zijn, daarover twijfelt Martine Vandeweghe niet. 'Je zit met een bijzonder kwetsbare groep, en dan kun je niet voorzichtig genoeg zijn. Ze zijn vaak nog niet mobiel, en dan moet je vooraf heel goed nadenken over hoe je ze bij problemen zo snel mogelijk naar buiten kunt brengen.'

Meer zelfredzaamheid

Strengere normen zijn nodig, maar ze plaatsen sommige voorzieningen voor vaak onoverkomelijke problemen. Dominiek Labat is adjudant bij de Kortrijkse brandweer en verantwoordelijk voor de inspectie van onder meer de kinderdagverblijven. In Kortrijk en zijn deelgemeenten zijn er in totaal een kleine 110 opvanginitiatieven; 35 ervan vallen door hun schaalgrootte onder de nieuwe regelgeving.

'Het besluit van de Vlaamse regering dat de brandveiligheidsnormen wijzigde, dateert van september 2008. Opvanginitia-

tieven hadden twee jaar de tijd om zich in orde te stellen. We moeten vaststellen dat vele pas halfweg dit jaar in gang zijn geschoten. Maar tegelijk is het natuurlijk ook zo dat sommige problemen nu eenmaal niet eenvoudig op te lossen zijn. De nieuwe normen focussen op een vlotte evacuatie, een goede alarmering en een grote zelfredzaamheid van de instelling. Wat het eerste betreft, betekent dit dat er een goede vluchtweg moet zijn. Als er meerdere bouwlagen zijn – bijvoorbeeld een gelijkvloerse, eerste en tweede verdieping – moet je per verdieping een extra vluchtweg hebben. Wat zelfredzaamheid betreft, moet elke verantwoordelijke van een opvanginitiatief voorzien in een EHBO-cursus, een blusopleiding en evacuatieoefeningen voor de medewerkers. Op die manier kunnen organisaties mogelijke veiligheidsproblemen zelf in de kiem smoren, zonder te moeten wachten op brandweer of medische interventieteams.’

Geen betutteling, maar noodzaak

Grote infrastructuuringrepen in een bestaand gebouw zijn niet evident, erkent Dominiek Labat. Opvanginitiatieven die niet kunnen voldoen aan de regelgeving, zien zich voor moeilijke beslissingen geplaatst: grote investeringen doen of een nieuw onderkomen zoeken, het aantal opvangplaatsen verminderen – tot acht kinderen zijn de striktere normen niet van toepassing – of de opvang sluiten. ‘In principe moest elke opvang in orde zijn tegen 31 december 2010, maar oudere initiatieven die er om bouwtechnische

redenen niet konden aan voldoen, konden wel een afwijking aanvragen bij de minister van Welzijn’, zegt Dominiek Labat. ‘Met dien verstande dat de veiligheid wel gewaarborgd moet blijven, en dat er op andere vlakken een compensatie komt: zoals bijvoorbeeld een automatisch branddetectiesysteem. Daardoor worden de medewerkers meteen gealarmeerd en kan de evacuatie sneller van start gaan.’

Martine Vandeweghe van De Spielberg ziet de strengere normen niet als een extra betutteling of hinderpaal. ‘Goed, het vraagt inspanningen, ook financieel, maar je krijgt er ook wel wat voor terug. De strenge normen dwingen organisaties en besturen om stil te staan bij wat er allemaal kán gebeuren, niet alleen in het geval van brand, maar ook bij waterschade of een andere calamiteit. Bovendien denk je zo ook eens na over je hele werking en de creatieve mogelijkheden van je pand. Om alles in ons nieuwe gebouw in orde te laten zijn, zijn we bijvoorbeeld vooraf gaan kijken naar andere kinderdagverblijven. Het gebouw heeft geen verdiepingen – wat ook al een groot voordeel is – en is ingedeeld in verschillende compartimenten, waar overal brandbestrijdings- en detectiemiddelen aanwezig zijn. Elke leefgroep huist in een apart compartiment, waardoor men snel via zijn eigen vluchtweg naar buiten kan. Ook de keuken, administratieve en technische ruimtes zijn één compartiment. Bij de telefoon in de administratieve ruimte staat altijd de map met de alarmeringsprocedure, zodat we snel kunnen lezen wat we moeten doen en wie we moeten contacteren.’ ➤

Jaarlijks moeten de medewerkers van De Speelberg een EHBO-cursus volgen en zijn er ook teamvergaderingen over de evacuatieprocedures. 'Bovendien voorzag de stad Kortrijk in een sessie rond blusoefeningen,' zegt Martine Vandeweghe, 'kennis die ik aan de medewerkers kon doorgeven.'

Wat met onthaalouders?

De regelgeving geldt alleen voor kleine tot grote kinderopvanginitiatieven vanaf 9 kinderen. Dringen strengere brandveiligheidsnormen zich ook niet op voor kleinere initiatieven en onthaalouders? 'Hoewel ze er niet aan hoeven te voldoen, kunnen deze normen hen wel aan het denken zetten', vindt Martine Vandeweghe. 'Ook zij moeten zich bewust zijn van de gevaren en hoe ze in het geval van problemen moeten reageren. En het hoeft niet om grote ingrepen te gaan. Alleen al een branddeken in huis hebben, kan veel leed voorkomen. Of denk eens na over waar je de kindjes te slapen legt. Op de eerste verdieping of aan het einde van een gang kan voor problemen zorgen in het geval van een evacuatie.'

'Ze zouden toch minstens een autonome branddetector moeten hebben', knikt Dominiek Labat. 'Nu, we merken dat steeds meer kleinere initiatieven hier toch mee bezig zijn, alleen: er is geen regelgeving, en in dat geval moeten we altijd verwijzen naar de richtlijnen die voor elk huisgezin gelden. Zoals Martine zegt: het zou fijn zijn mocht deze strengere normen voor organisaties vanaf 9 kinderen, ook kleinere opvanginitiatieven inspireren. Uiteindelijk vangen zij toch ook kinderen op.' ◀

Enkele belangrijke regels op een rijtje

Op de website van Kind en Gezin vind je, onder het luikje 'professionals', de nieuwe regelgeving op het vlak van brandveiligheid helder en uitgebreid terug. Hieronder vind je enkele van de belangrijkste bepalingen nog eens op een rijtje.

Wie moet voldoen?

WEL

- Zelfstandige kinderdagverblijven met een capaciteit vanaf 9 kinderen
- Erkende kinderdagverblijven
- IBO's met een capaciteit vanaf 9 kinderen
- Samenwerkende onthaalouders die 9 kinderen of meer op hetzelfde moment opvangen
- Lokale diensten buurtgerichte kinderopvang met een capaciteit vanaf 9 kinderen

NIET

- Zelfstandige onthaalouders
- Onthaalouders aangesloten bij een dienst die tot 8 kinderen op hetzelfde moment opvangen
- Vestigingsplaatsen van IBO's met een capaciteit van 8 plaatsen
- Opvang die enkel gemeld is
- CKG's, jeugdlokalen...

Wanneer is een nieuw brandverslag nodig?

- Als je met kinderopvang start: voor de start van de opvang;
- Als je al kinderen opvangt, moest je dat in principe voor 31 december 2010 hebben.

Een nieuw brandweerverslag is nodig:

- om de 10 jaar;
- bij verbouwingswerken die een verslag kunnen hebben op de veiligheid;
- om te bewijzen dat je de tekorten hebt verholpen die vermeld stonden in een eerder brandweerverslag;
- bij een capaciteitswijziging die invloed heeft op de voorwaarden voor brandveiligheid.

Een nieuw brandweerverslag is **niet nodig** bij een aanvraag tot uitbreiding van 14 naar 22 plaatsen, zonder dat je bijkomende lokalen gebruikt.

Het is wel nodig:

- als je voor een capaciteitsuitbreiding bijkomende lokalen gebruikt;
- bij een aanvraag tot uitbreiding van 22 naar 26 plaatsen, zonder dat je bijkomende lokalen gebruikt, omdat je verandert van een kleine naar een middelgrote voorziening;
- als je alleen dagopvang organiseert en bijkomende nachtopvang wilt organiseren.

Je houdt zelf het brandweerverslag bij, en stuurt een kopie naar je dossierbeheerder bij Kind en Gezin. Samenwerkende onthaalouders sturen het naar de verantwoordelijke van hun dienst.

Bron: www.kindengezin.be